

CIVILNO DRUŠTVO

ZA DINAMIČNO I ODGOVORNO CIVILNO DRUŠTVO
I AKTIVNE I INFORMISANE GRAĐANE

autorka: Milica Bogdanović

istraživački tim: Milenko Okuka, Almedina Jašaraj, Vladan Đuretić

FINANSIRANJE PROJEKATA ZA OSNAŽIVANJE RE POPULACIJE IZ DRŽAVNIH I OPŠTINSKIH BUDŽETA

CENTAR ZA
DEMOKRATSKU
TRANZICIJU

ZAJEDNO ZA
UKLJUČIVANJE
ROMA
I EGIPĆANA
U CRNOJ GORI

OPEN SOCIETY
FOUNDATIONS

autorka: Milica Bogdanović

**FINANSIRANJE PROJEKATA ZA OSNAŽIVANJE RE
POPULACIJE IZ DRŽAVNIH I OPŠTINSKIH BUDŽETA**

Podgorica, oktobar 2017

UVOD

Centar za demokratsku tranziciju, kao član koalicije "Zajedno za transparentne politike za Rome i Egipćane", je u prethodnih pola godine sproveo istraživanje o finansiranju romskih nevladinih organizacija iz javnih fondova – iz državnog i lokalnih budžeta, kao i o finansiranju projekata koji za cilj imaju poboljšanje položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori.

Cilj ovog istraživanja je bio da se utvrdi nivo transparentnosti finansiranja romskih nevladinih organizacija i nivo finansijske podrške za projekte unaprijeđenja položaja Roma i Egipćana u Crnoj Gori.

Istraživanje je sprovedeno kroz analizu dokumenata i informacija dobijenih po osnovu zahtjeva za slobodan pristup informacijama ili putem pretrage web sajtova institucija i lokalnih samouprava.

Na osnovu rezultata ovog istraživanja, vodeći se međunarodnim standardima u oblasti transparentnosti i finansiranja nevladinih organizacija, pripremili smo preporuke za unapređenje postojećeg stanja koje će biti dio sveobuhvatnog izvještaja ove koalicije.

Preporuke će biti upućene donosiocima odluka u lokalnim samoupravama i državnim organima, a mogu biti od koristi i predstavnicima međunarodnih institucija i kolegama iz NVO sektora koji se bave ovim pitanjima.

U fokusu našeg istraživanja su bile ključne institucije obuhvaćene Strategijom za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana 2016-2020 i Akcionim planom za sprovođenje ove Strategije (Ministarstvo za ljudska i manjinska prava, Ministarstvo unutrašnjih poslova, Ministarstvo prosvjete, Ministarstvo zdravlja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo kulture, Zavod za zašljavanje), opštine u kojima živi znatan broj romskog i egipćanskog stanovništva (Podgorica, Nikšić, Berane, Herceg Novi, Kotor, Tivat, Budva, Bar, Ulcinj, Pljevlja, Bijelo Polje, Rožaje), Komisija za raspodjelu dijela prihoda od igara na sreću, Fond za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava Crne Gore.

Istraživanje je pokazalo da je od 12 crnogorskih opština njih devet prošle godine finansiralo projekte nevladinih organizacija u ukupnom iznosu od 300 hiljada eura, dok je Fond za zaštitu i ostvarivanje prava manjina izdvojio 912 hiljada, a Komisija za raspodjelu djela prihoda od igara na sreću 3,12 miliona eura. Od ukupnih iznosa samo mali dio opredjeljen je nevladine organizacije čiji je djelokrug poboljšanje položaja RE populacije. Analiza je pokazala da nivo transparentnosti raspodjele projekata i na lokalnom, kao i na državnom nivou mora biti unaprijeđen u skladu sa međunarodnim standardima.

Ključna pitanja u ovom istraživanju su bila:

- ✓ Da li su institucije/opštine/tijela u 2016. godini sprovodili konkurs za dodjelu sredstava za finansiranje projekata nevladinih organizacija?
- ✓ Na osnovu koje odluke je sproveden konkurs i dodjeljeni projekti?
- ✓ Koliko je konkursa sprovedeno u 2016. godini?
- ✓ Da li je na konkursu podržan projekat koji za cilj ima rješavanje problema Roma i Egipćana ili projekat organizacije čije je djelokrug rješavanje pitanja Roma i Egipćana?
- ✓ Koliko takvih projekata je podržano?
- ✓ Koliki su iznosi podržanih projekata?
- ✓ Ko su nosioci projekta?
- ✓ Da li su na sajtu objavljene zbirne i individualne bodovne liste ocijenjenih projekata na sprovedenim konkursima?

Ostajemo otvoreni za sve sugestije, dobronamjerne kritike i rasprave o preporukama.

CDT tim

KLJUČNI NALAZI ISTRAŽIVANJA

Većina opština je u 2016. sprovela konkurs za dodjelu sredstava za finansiranje nevladinih organizacija, a dvije opštine su finansirale projekte romskih/egipćanskih organizacija i projekte koji za cilj imaju rješavanje problema Roma i Egipćana

Devet od 12 opština koje su obuhvaćene istraživanjem je u toku 2016. godine sprovelo jedan ili dva javna konkursa za dodjelu sredstava za finansiranje nevladinih organizacija. Prema podacima koji su dostavljeni CDT-u, konkurs prošle godine nijesu sprovođile opštine Budva, Bar i Bijelo Polje.

Opštine koje su sprovođile konkurse većinom nijesu finansirale projekte NVO-a čiji je djelokrug poboljšanje položaja RE populacije.

Od ukupnog iznosa od oko 300 hiljada eura, koliko je opredijeljeno za finansiranje projekata nevladinih organizacija u devet crnogorskih opština u 2016. godini, manje od 3% je izdvojeno za projekte NVO-a koji su za cilj imali rješavanje problema Roma i Egipćana.

Time su finansirana ukupno tri projekta u dvije opštine u iznosu od ukupno 8.400 EUR. Projekte za RE podržale su opštine Herceg Novi (NVO Mladi Romi – 3.000 EUR) i Tivat (NVO Udruženje Egipćana Tivat - dva projekta, ukupno 5.400 EUR).

Većina institucija na državnom nivou je sprovođila aktivnosti za rješavanje problema Roma i Egipćana sa skromnih budžetskim sredstvima

Ključne institucije zadužene za sprovođenje Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana u odgovoru CDT-u pojasnile su da u 2016. budžetom nijesu planirali sredstva za finansiranje projekata nevladinih organizacija koje za cilj imaju rješavanje problema RE populacije, niti su sprovođili javne konkurse za dodjelu projekata.

Ministarstvo za ljudska i manjinska prava je navelo da je za unaprijeđenja i zaštite prava Roma i Egipćana, prošle godine izdvojeno više od 122 hiljade eura iz budžeta, a "određeni iznos je izdvojen i za realizaciju redovnih aktivnosti koje sprovodi Odjeljenje za unaprijeđenje i zaštitu prava Roma i Egipćana pri ovom Ministarstvu"¹.

Ministarstvo kulture je izdvojilo 6.650 EUR iz budžeta za rješavanje problema Roma i Egipćana, novcem iz budžeta i u skladu sa obavezama iz Strategije za socijalnu inkluziju Roma i Egipćana finansiralo izradu audio-vizuelnog spota.

1) Odgovor Ministarstva za ljudska i manjinska prava na zahtjev za SPI od 16.03.2017.

2) Odgovor Uprave za zbrinjavanje
izbjeglica na zahtjev za SPI od
14.03.2017.

Uprava za zbrinjavanje izbjeglica je saopštila da su tokom 2016. bili uključeni u rješavanje problema RE populacije "prema budžetskim mogućnostima". Navode da je budžetom predviđena "određena suma na ime jednokratnih novčanih pomoć koje se dodjeljuju ugroženim porodicama i licima"², ali ne mogu navesti konkretan iznos jer se pomoć odnosi na pripadnike svih nacionalnih zajednica. Iznos pomoći je od 20 do 100 EUR. Uprava za zbrinjavanje izbjeglica je sprovodila aktivnosti koje se odnose na rješavanje stambenih problema ove populacije.

Ministarstvo unutrašnjih poslova je saopštilo da izuzev redovnih primanja službenika koji su rješavali predmete Raseljenih lica među kojim ima predmeta koji su se odnosili na Rome i Egipćane, nije bilo dodatnih troškova po budžet i aktivnosti koje su se odnosile na ovu kategoriju lica.

Ministarstvo zdravlja nije opredjeljivalo posebna finansijska sredstva, ali su pojasnili da se u pružanju usluga zdravstva poštuju jednakost i ravnopravnost svim grupama u društvu.

Zavod za zapošljavanje je za uključivanje nezaposlenih Roma i Egipćana utrošio 50 hiljada eura iz budžeta.

Ministarstvo održivog razvoja i turizma, Ministarstvo rada i socijalnog staranja, kao i Ministarstvo prosvjete su nam odgovorili da nijesu dodjeljivali sredstva za projekte iz ove oblasti.

Državni fondovi su raspisivali konkurse i dio sredstava dodjeljivali romskim projektima/organizacijama

Fond za zaštitu i ostvarivanje prava manjina je tokom 2016. organizovao dva konkursa (ukupan iznos 912 hiljada). Na osnovu odluke o raspodjeli sredstava može se zaključiti da je za RE projekte izdvojeno više od 70 hiljada eura, ili 8% od ukupnog iznosa za finansiranje nevladinih organizacija i pojedinaca:

- NVO Informativni centar Roma i Egipćana (5.000)
- Romski kulturni centar (6.500)
- NVO Udruženje Roma CG (14.000)
- Mladi Romski pokret (5.000)
- Romska duša (5.000)
- Romski forum za integracije (4.000)
- NVO Romsko vrijeme (4.500)

- Sokolj Beganaj (4.000)
- NVO RAE Nikšić (2.500)
- NVO Udruženje Roma CG (7.500)
- Romski kulturni centar (7.200)
- NVO Romi u usponu (2.000)
- Čekić Anesa (5.000)
- Web sajt Romski savjet – Muhamed Uković (2.000)

Komisija za raspodjelu djela prihoda od igara na sreću je na sajtu Ministarstva tokom 2016.

objavila javni poziv za konkurs, spisak organizacija koje su se prijavile za konkurs, odluka o dodjeli sredstava na sajtu i spisak sa rezultatima, odnosno zbirne bodovne liste, kao i individualne bodove članova komisije. Ova Komisija je u 2016. godini na raspolaganju imala 3.12 miliona EUR za finansiranje nevladinih organizacija, a podržano je najmanje tri projekta Bjelopoljski demokratski centar (4.751 EUR), projekta Romska duša (4.200 EUR), Romi u sportu Podgorica (5.325 EUR). Kako na web-stranici nije objavljen kratak opis odobrenih projekata, niti ciljne grupe, nije moguće sa sigurnošću utvrditi da li su još podržani još neki projekti koji za cilj imaju poboljšanje položaja RE populacije.

KLJUČNE PREPORUKE ZA UNAPREĐENJE STANJA

U narednim ciklusima planiranja projekata za NVO-e na državnom nivou trebalo bi iskoristiti novi sistem decentralizovanog planiranja finansiranja projekata od strane ministarstava (a prije svega Ministarstva za ljudska i manjinska prava) na način da se stvori značajniji prostor za kvalitetne projekte koji se bave tematikom koja se tiče prava romske i egipćanske manjine.

U dosadašnjem radu Komisije za raspodjelu djela sredstava od igara na sreću nije bilo posebne oblasti u kojoj bi se finansirali projekti za unapređenje položaja Roma i Egipćana. Uz to, često nije bio veliki broj kvalitetnih projektnih predloga u ovoj oblasti. Stoga smatramo da bi trebalo iskoristiti promjenu sistema finansiranja NVO-a sa centralizovani na decentralizovani i zagovarati za prostor za kvalitetne projekte romskih/egipćanskih organizacija, ali i raditi na jačanju kapaciteta organizacija na državnom nivou za upravljanje projektnim sredstvima.

1. **Državni fondovi moraju kontinuirano unaprijediti nivo transparentnosti postupka dodjele sredstava**

Pretragom sajta Fonda za manjine utvrdili smo da je objavljen javni poziv, lista pristiglih projekata i odluka o raspodjeli sredstava za oba objavljena konkursa. Odluke sadrži informacije o nosiocima projekata, naziv projekta i ukupan broj osvojenih bodova, ali ne i individualne bodovne liste svih članova komisije koji su odlučivali o projektima.

U skladu sa dobrom praksom koja postoji u Komisiji za raspodjelu djela prihoda od igara na sreću, smatramo da Fond mora unaprijediti transparentnost kroz objavu individualnih bodovnih lista za svakog člana komisije i za svaki projekat.

2. **Unaprijediti nivo transparentnosti postupka dodjele sredstava NVO-ima, rezultata konkursa i trošenja sredstava i evaluacije odobrenih projekata na lokalnom nivou.**

Opštine koje su sprovodile javne konkurse za nevladine organizacije su to učinile po osnovu Odluke o kriterijumima, načinima i postupku raspodjele sredstava nevladinim organizacijam. Ove odluke, kao i javni konkurs, odluke o raspodjeli sredstava i informacije o podržanim projektima objavljene su na web stranicama opština. Iako većina opština objavljuje zbirne bodovne liste za ocijenjene projekte, ne postoji praksa objavljivanja individualnih bodovnih lista. Samo opština Pljevlja nam je dostavila individualne bodovne liste svih članova komisije.

3. Pokrenuti projekte osnaživanja kapaciteta za pripremu projektne dokumentacije i upravljanje projektima za organizacije koje u svom fokusu imaju probleme romske i egipćanske zajednice na lokalnom i državnom nivou.

S obzirom na to da u opštinama nije bilo prijavljenih projekata koji za cilj imaju poboljšanje položaja RE populacije, treba dodatno osnaživati romske i egipćanske organizacije na lokalnom nivou kako bi ojačale svoje administrativne kapacitete, unaprijedile vještine pisanja projekata i apliciranja na postojeće konkurse lokalnih samouprava i dostupnih fondova.

Istraživački centar CDT-a (IC) je osnovan **2011.** godine uz podršku Think Thank Fonda. Cilj **IC**-a je unapređenje javnih politika, donošenje kvalitetnijih odluka državnih organa, osnaživanje javnog dijaloga i jačanje institucija.

Koristeći savremene naučno-istraživačke tehnike i metode **IC** posebno analizira, istražuje i ocjenjuje:

- Regularnost izbornog procesa
- Transparentnost i odgovornost javne uprave na nacionalnom i lokalnom nivou
- Proces pregovora u okviru evropskih i evroatlantskih integracija
- Funkcionisanje civilnog društva

IC se u svom radu vodi standardima transparentnosti, objektivnosti i preciznosti. Oslanjajući se na komparativne primjere dobre prakse i praktične rezultate, definiše mjere i preporuke za poboljšanje stanja koje se dostavljaju donosiocima odluka i široj javnosti.

IC je posvećen kontinuiranom usavršavanju istraživačkih kapaciteta i mehanizama, a uspješno saraduje sa domaćim i stranim ekspertima.

IC je u dosadašnjem radu sproveo niz istraživačkih projekata. Vašoj pažnji preporučujemo:

Procjena napretka Crne Gore u ispunjavanju političkih kriterijuma u pregovorima sa EU

<https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/08/Procjena-napretka-CG2207-final.pdf>

Otvorenost pravosudnih organa u regionu i Crnoj Gori

https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/07/Otvorenost-pravosudnih-organa-u-regionu-i-CG_policy_070817.pdf

Analiza otvorenosti lokalnih samouprava u CG i regionu

<https://www.cdtmn.org/2017/06/20/otvorenost-opstina-na-niskom-nivou/>

Otvorenost parlamenata u regionu i Crnoj Gori

https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/04/Otvorenost-parlamenata-u-regionu-i-CG_druga-verzija_sa-izmjenama.pdf

Preporuke za poboljšanje komunikacije Ministarstva za evropske poslove

https://www.cdtmn.org/wp-content/uploads/2017/03/Preporuke-za-poboljsanje-komunikacije-Ministarstva-za-Evropske-poslove_final.pdf

Otvorenost institucija izvršne vlasti u regionu i CG 2017

<https://www.cdtmn.org/dobroupravljanje/du-analize/otvorenost-institucija-izvrsne-vlasti-u-regionu-cg-2017-predlog-prakticne-politike/>

CENTAR ZA DEMOKRATSKU TRANZICIJU

Adresa: Vukašina Markovića bb, 81 000 Podgorica, Crna Gora

Tel: +382 20 234 522

Email: cdtmn@t-com.me

Website: www.cdtmn.org